

**Iosephi Vicecomitis Ambrosiani Collegii Doctoris
Observationes Ecclesiasticæ In quo [!] de Antiquis
Baptismi Ritibus, ac Cæremonijs agitur**

Visconti, Giuseppe

Parisii, 1618

Cap. 19. Renunciante stetisse recto corpore, ad solem occidentem spectasse, manus prote[n]disse in cœlum erexisse, complicasse, inuicem collisisse spiritum impulsisse, quosdam, & singulorum ratio ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64585](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64585)

in campum descendissent, tunicam deposuisse, non modo, ut idem inquit in quaest. Centur. ne pecuniam in sinu gestarent, qua plebis suffragia emerent, vel ut cicatrices aduerso corpore acceptas, ad sui commendationem populo ostentarent. verum etiam ut, quemadmodum prelatione, & supplicationibus, sic etiam habitu, & nudatione se deprimerent. quibus omnibus addi potest, corporis nudandi causam fuisse, vel ut impostertum contra demonem perpetuo sibi dimicandum esse, intellexerent, quod olim nudi gladiatores, & athletee gladios, & brachia inter se conferebant: vel ut argumentum esset, eos a demone ditiertisse, quoniam veteres Hebraei simili caeremonia in diuortio utebantur: ut est apud Sanctum Anselmum explanat. in cap. 3. Matth. in hunc modum: mos erat in lege, ut, si aliquis superbus repudiaret uxorem, alius, qui iure propinquitatis eam ducere uellet, discalcearet eum, qui repudiauerat.

Renunciatio nuditatis alia causa. Gladiatores, & athletee nudipugnabant. Cle. Alex. lib. 3. ad Orig. in li. tob & Phil. Iud. lib. de agricul. de leg. special. & quod deter. potior. i. lid. Diuerſes Iudicibus bantur.

Renunciantes stetit recto corpore, ad Solem occidentem spectasse, manus protendisse, in caelum erexisse, complicasse inuicem, collisisse, spiritum impulsisse, quosdam etiam in terram spueri, & singulorum ratio demonstrata.

CAP. XIX.

Sed nihil profecto lectoribus aequae placuerit, nihilque maiorem illis alacritatem ve-

Renūciantes
stabant
recto cor-
pore, & cur.

terus ritus repetendi affert, quam si cor-
pore, & constitutio à nobis explicata
Primo itaque recto corpore stabant, ut de-
ptos. & paratos ad bellum contra detrimen-
fulcipiendum ostenderet. qua de re ita
Hierosolymitanus catech. i. m. yltag. i.
primum ingressi estis in porticum domus baptis-
& stantes versus occidentem, mandari vobis
stis, ut protensa manu tanquam presenti Satana
nunciaretis. & mox infra, cum renuncietis
ceremonias accuratè persequeretur: *De-
men audis, quod nutu manus tanquam ad pro-
tem dicitur, renuncio tibi Satana, qua de cuius
sus occasum steteritis, opera pretium esse putat
re. cum solis occasus apparentium tenebrarum
cus, diabolus autem, cum sit tenebra, robur
suum habeat: idcirco symbolice occasum spectans
caliginoso illi tenebrarum Principi renunciat.
odus etiam Constantinopolitana quinquagesima
manifeste huius consuetudinis veritatem
fitetur, ut, si cetera Patrum testimonia
sent, satis ipsa ad fidem faciendam esse po-
nam cum docere vellet, eos, qui ad christi
baptismum se parant, maxime omnium
næ incurfibus peti, atque iisdem in
temporis momenta insidias strui, Act. 13.
tum reliquit: non putamus latere aliquem, qui
gnus sit diuini ritus, quantum certamen detur
qui timent Dominum tempore, quo debent
diuinum baptisma, qui errore apte capiti sunt
niam liberum lumen cum veritate super hanc
animabus splendet, & à difficili valde senten-
ber antur. stant, figuram certaminis expli-*

orsum
his or
dinis
zianz
diuini
nem
ad oc
atque
ciantes
iungu
z. ad
fontem
pompi
ciden
vafet
tur,
verit
dent
Elia
Dion
cap. 6
tem
eam r
tertio
goriu
cæret
poro
bis, q
non e
hoc g
uersus
fente
S. Gr

orsum innuentes, & manus complicantes. Additur
 his omnibus Elias Cretensis, non postremi or-
 dinis scriptor, qui in orat. 19. S. Gregorij Na-
 zianzeni de renunciationis ritibus inquit: qui
 diuinam natiuitatem, & spiritualem regeneratio-
 nem consecuturi sunt, recto corpore stantes, ac nunc
 ad occidentem, nunc ad orientem sese conuertentes,
 atque aduersario quidem, eiusque operibus renun-
 ciantes, ad Christum, & Christianam vitam se ad-
 iungunt. Quibus fauent Haymonis verba in c.
 2. ad Colloff. quando interrogante sacerdote iuxta
 fontem stantes, abrenunciamus diabolo, & omnibus
 pompis eius, tunc quasi morimur. Deinde ad oc-
 cidentem Solem spectabant, non minus quia
 uaferrimus hominum hostis tenebrae appella-
 tur, quam ut a peccatorum nocte ad lucem
 veritatis emergerent. Ita enim significare vi-
 dentur non modo Cyrilli Hierosolymitani, &
 Eliæ Grætenfis loca iam allata, sed etiam S.
 Dionysius Areopagita lib. de Eccles. Hierarchi.
 cap. de bapt. cum ait: deinde cum illum occiden-
 tem versus attendentem, manusque porrigentem ad
 eam regionem pertinentes collocauit: tum eum subet
 tertio Satanam, ut ita dicam, insufflare. Et S. Gre-
 gorius Nazianzenus orat. 40. in sanct. bapt. cū
 caeremoniarum mysteria explicaret: cognosces
 per uerbum & ex ipso habitu, ac rerum specie, & ex ver-
 bis, quod Satanam renuncias, & Christo coniungeris.
 non enim oratione duntaxat, sed etiam habitu ipso,
 hoc est, uelut nudatus, corporeque ad Occasum in-
 uersus, ac manus erectas habes, Satanam adiurabis. cui
 sententiæ verba illa Eliæ Cretensis in orat. 4.
 S. Greg. Nazi. valde cōgrua sunt: in diuino nostro

Renunciā-
 tes specta-
 bāt ad solē
 occidentē,
 & quare.

ortu, quemadmodum sacer. imus Dionysius ad sacerdotem quidem is adducitur, qui spiritus generatione donandus est. ipse autem & pedes adhibita ministrorum eorum, qui ad hoc sunt, opera, calceis nudat, & corpus unguentum, postea eum ad Occasum intuentem statuit, nusque in altum extensas habentem, ac velut repellentem, ter eum aduersus Satanam exten-

Renunciā-
tes in Aethi-
opia spe-
tant ad
Occidentē.

ri. Et paucis interiectis: per manuum dante
occasum velut repulsionem, & exsufflationem,
& caliginosi vity abnegatio, & auersio, atque
proba illius afflictionis, qua ipsi constata est, & re-
piratio. Immo etiam ante ipsum S. Hieronymus
ita testatus fuerat in cap. 6. Amos: in mo-
primum renunciamus ei, qui in Occidente est,
que moritur cum peccatis, & sic versus Orientem
Etum inimicus cum sole iustitia, & eis nisi serua-
esse, promittimus. Et Severus Alexandrinus
de bapt. tum obuoluit eum sacerdos ad Occidē-
& profert ipse sacerdos pro baptizatis hanc abrenun-
ciationem tribus vicibus, sponsoribus ter, ut in
stondentibus. Abrenuncio Satana ego talis
baptizor. Necnon Nicolaus Cabasilas ex
liturg. cap. 1. in aliis sacramentis multa alia
nics, quemadmodum in baptismo eos, qui statim
Zandi, & calceos, & vestes oportet exuere, & ad
Occidentem respicientes manus extendere, & ex-
stare. Quod etiam nunc in Aethiopia fecerit
author est Ordo baptismi secundum vnum
thiopum, qui in bibliotheca Patrum in
est. Post corporis situm, alia deinceps, quae
gestus pertinent, explicare oportet. Porro

Renunciā-
tes pro ten-
debant ma-
nus, & cur

bant enim manus, ut quasi presenti Satanae inimicitiam indicerent. quod indicant tūm
 a S Dionysij Areopagitæ verba sæpius allata: manusque porrigentem ad eam regionem pertinentes collocavit: tum b Cyilli Hierosolymitani: ut protensa manu tanquam presenti Satanae renuncietis: & rursus: audis, quod nuda manus tanquam ad presentem dicitur, renuncio tibi satana: tūm
 c Eliæ Cretensis: manuum autem ad occasum velut repulsionem: tum d Nicolai Cabasilæ: ad occidentem respicientem manus extendere, & exsufflare. Postea easdem in cœlum erigebant, ut intelligerent, eò suarum actionum curriculum esse dirigendum. scriptum est enim apud S. Gregorium Nazianzenum orat. 40. in sanc. bapt. manus erectas habens, Satanam abiurabis. Et Eliam Cretensem in orat. 4. S. Greg. Nazian. ad occasum intuentem statuens, manusque in altum extensas habentem, ac velut aliquid repellentem, ter eum adversus satanam exsufflare iuber. Rursus apud Ordinem bapt. Aethiop. erigunt manus eorum dexteras, & aspicere faciunt ad occidentem, & abnequeant Satanam. Ex quo licet cognoscere, eam consuetudinem etiam nunc in Aethiopia vigere. Quoniam verò baptismi cæremonia spirituale certamen in multis referebant, ij, quos dæmoniæ servitutis, & amicitia cum solenni denunciatione pœnitebat, easdem manus complicare solebant: sicut ex Concilio Constantinopolitano V. Act. I. colligitur: cum ait: non putamus latere aliquem, qui dignus sit divinitus, quantum certamen detineat eos, qui triment Dominum, tempore, quo debent venire ad

a Lib. de Eccl. Hierarch. cap. de bapt. b Catech. t. mystag.

c In orat. 4. Greg. Nazian. d Expos. Liturg. cap. 1. Cur renunciantes erigerent manus in cœlum.

Renunciantes in Aethiopia manus erigunt ad cœlum. Renunciantes compliabant manus, & cur;

diuinum baptisma, qui errore ante capiti sunt, quoniam liberum lumen cum veritate superiorum modi animabus splendet, & à difficili ualde parte liberantur, stant, figuram certaminis expa- tes, deorsum innucentes, & manus complicatas,

Renūcian-
tes in vicē
manus col-
lidebant, &
quare.

quebatur aduersarum manuum inuicem
lilio, quæ ad deridendum dæmonem, et
consuetudinem respiciendam, fieri solebat
enim referenda sunt S. Dionysij Areopagi
verba lib. de Eccles. Hierarch. cap. de
manuumque depulsione obscuri ritus communi
consuetudinemque respicientem. cum præcipue
lius interpres pro depulsione, impulsione ve-
rit: & græcè ἀπὸ ἀσπίδου legatur: quod exco-

Renunciā-
tes spiritū
impellebāt
tanquam
in præsen-
tem dæ-
monem,

siuē collisionem significat. Præterea spiritibus
tanquam præsentem dæmonem tribu-
bus execrabantur: quem ritum veteres
exsufflationis, vel exsufflandi voce declarant
vt S. Dionysius Areopagita lib. de Eccles. Hie-
rarch. cap. de bapt. tum eum iubet tertio Sa-
tanae dicam, exsufflare, & præterea, qua de
& abrenunciationis sunt, profiteri. Elias Cæ-
sari in orat. 4. S. Greg. Nazian. postea eum ad
casum intuentem statuens, manusque in aliam
tensas habentem, ac velut aliquid repellentes
eum aduersus Satanam exsufflare iubet, atque
per abrenunciationis verba profiteri: & mox
per manuum autem ad occasum velut repulsi-
& exsufflationem, terri, & caliginosi ritus
tio, & auersio, atque improba illius affectio
ipsi conflata est, velut expiratio: & Nicolaus
basilas exposit. Liturg. cap. 1. in alijs sacra-
tis multa alia inuenies, que madmodum in baptis-

eor. qui sunt baptizandi, & calceos, & vestes oportet exuere, & ad occidentem respicientes, manus extendere, & exsufflare. Atque huic consuetudini cum in plerisque regionibus finis impositus fuerit: tamen illius imaginem Moscovitæ retinent, qui, cum dæmoni, res suas agere, certa verborum formula præcipiunt, in terram spuere solent: sicut Alexander Gaguinus in descrip. Sarmat. Europ. testatur his verbis: *fidemores, vel susceptores infantis, quoties circa baptismum sacerdoti interroganti, an diabolo infans renunciet, correspondent, toties in terram expuunt: & Sigismundus Liber Baro de reb. Moscovit. cap. de bapt. susceptores ex voluntate parentum assumunt, & quoties præcunte certis verbis sacerdote, diabolo renuncians, toties in terram expuunt: credo, ut hac ratione perpetuum illi dissidium, indicant: cum veteres Hebræi in diuortio eadem caeremonia vterentur: ut author est S. Anselmus in cap. 3. Matth. cum inquit: mos erat in lege, ut, si aliquis superbus repudiaret uxorem, alius, qui iure propinquitatis eam ducere vellet, discalcearet eam, qui repudiauera illam, in media porta, & ipsa spueret ei in faciem, & vocaretur ille in aeternum opprobrium, vel discalceatus in populo.*

Spiritus impellendi mos abrogatus.

Renunciantes Moscovitæ in terram spuunt.

Cur Moscovitæ renunciantes in terram spuunt.

Sputi vsus in diuortio apud Hebræos.